

بررسی و مقایسه رضایت زناشویی و سلامت روان زنان شاغل در کارگاه های بسته بندی خرما و زنان خانه دار شادگان

مجید نعیمای^{۱*}، هیام البوعلی^۲، غلامرضا منصوری^۳

دریافت: ۱۳۹۸/۰۱/۲۳ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۳/۲۵

چکیده

زمینه و هدف: تأثیری که کار زن و درآمد وی در ابعاد مختلف زندگی دارد بر کسی پوشیده نیست خصوصاً اثری که این درآمد بر رفاه خانواده و رضایت زناشویی می گذارد. پژوهش حاضر با هدف بررسی و مقایسه رضایت زناشویی و سلامت روان زنان شاغل در کارگاه های بسته بندی خرما و زنان خانه دار شادگان می باشد

مواد و روش: ابزار به کار رفته در این پژوهش پرسشنامه رضایت زناشویی اینترچ و پرسشنامه سلامت روان Sci-25 است. نمونه گیری به صورت تصادفی ساده که از جامعه در دسترس بوده اند ۴۰ زن شاغل در کارگاه های بسته بندی خرما و ۴۰ زن خانه دار انتخاب شده اند که به دو پرسشنامه ذکر شده پاسخ داده اند و برای تجزیه و تحلیل داده ها از روش آزمون t برای گروه مستقل و متفاوت استفاده شده است. سطح معنی داری $p < 0/05$

یافته ها: بر اساس نتایج این پژوهش مشاهده شد که بین میزان رضایت زناشویی و سلامت روان زنان شاغل در کارگاه های بسته بندی خرما و زنان خانه دار تفاوت معنی داری وجود دارد.

بحث و نتیجه گیری: از آنجا که این پژوهش روی زنان شاغل انجام گرفته است، میزان رضایت زناشویی و سلامت روان در بین زنان شاغل در کارگاه های بسته بندی خرما کمتر از زنان خانه دار می باشد.

کلید واژه ها: رضایت زناشویی، سلامت روان، زنان شاغل، زنان خانه دار

فصلنامه جامعه شناسی فرهنگی، دوره یکم، شماره یکم، ص ۳۴-۲۳، بهار ۱۳۹۸

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

آدرس مکاتبه: اهواز، دانشگاه شهید چمران اهواز

Email: mnaeimavi87@gmail.com

۱. کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه شهید چمران اهواز (نویسنده مسئول) mnaeimavi87@gmail.com

۲. کارشناسی روانشناسی، دانشگاه پیام نور

۳. کارشناسی ارشد علوم تربیتی (تکنولوژی آموزشی)، دانشگاه آزاد اسلامی

مقدمه

از جهت کمی، زنان حداقل نیمی از آحاد جامعه را به خود اختصاص داده و از جهت کیفی، پرسش‌های زنان و نیز مردان در مسأله زن، عمیق و پیچیده است. در مقابل این تعداد قابل توجهی زنان، پرسش‌ها عمیق و متأسفانه پاسخ‌ها، یا اندک‌اند یا قانع‌کننده نیستند و عقل‌ها و قالب‌ها را قانع و آرام نمی‌سازند. برخی از این پرسش‌ها مربوط به نوع اشتغال زنان و مشارکت آنان در زمینه‌های اقتصادی است. پرسش‌هایی که گاه خانواده‌ها با ایجاد محدودیت‌هایی در زمینه اشتغال دختران و زنان‌شان، در ذهن آنان به وجود می‌آورند. زناشویی به لحاظ اثری که در زمینه‌های گوناگون زندگی اجتماعی و اقتصادی جامعه دارد از دیدگاه‌های مختلف اهمیت یافته و مورد بررسی قرار می‌گیرد. این پدیده باعث تغییر در متغیرهای جمعیتی می‌شود. از طرفی شرایط اجتماعی و اقتصادی جامعه اثر آن را نشان می‌دهد و از طرف دیگر در ساختار اقتصادی جامعه تغییراتی حاصل شده که فرصت‌های شغلی برای زنان ایجاد کرده است. زنان دامنه فعالیت خود را از محدوده خانه فراتر می‌برند و به نظام‌های شغلی می‌پیوندند پیوستن آنها در جامعه تغییراتی در نقش‌های سنتی زنان ایجاد کرده است و این جنبه دیگر از اجتماعی شدن است. اشتغال جنبه دیگری از فرایند اجتماعی شدن است. این فرایند برای مردان پذیرفته شده است و گویا در طول تاریخ کار بیرون را برای مردان ثبت کرده اند که دستمزد حاصل از آن در راه رفاه زن و فرزندان مصرف می‌شود. ولی امروزه همان طور که عنوان شد به دلیل تغییراتی در ساختار اقتصادی جوامع دیدن زن در بازارهای تجاری و اماکن شخصی باعث تعجب نمی‌شود و گه‌گاه به دلیل نبودن مرد در عرصه زندگی زناشویی هزینه زندگی به عهده زن است (رسول زاده، ۱۳۷۱).

تأثیری که کار زن و درآمد وی در ابعاد مختلف زندگی دارد بر کسی پوشیده نیست خصوصاً اثری که این درآمد بر رفاه خانواده و رضایت زناشویی می‌گذارد. امروزه رفاه خانواده در جوامع بسیار مهم است و اعضای آن زن و شوهر تلاش خود را انجام می‌دهند تا از هر جهت به آرامش و خوشبختی و رضایت برسند. زناشویی^۱ به دلیل اثری که در زمینه‌های گوناگون زندگی اقتصادی جامعه دارد از دیدگاه‌های مختلف اهمیت یافته مورد بررسی قرار گیرد. این پدیده از طرفی باعث تغییر در متغیرهای جمعیتی می‌شود و از طرف دیگر شرایط اجتماعی و اقتصادی جامعه اثر خود را در آن به خوبی نشان می‌دهد. یکی از اصیل‌ترین رفتارهای اجتماعی انسان تشکیل خانواده و تلاش برای حفظ بقا است نگاهی اجمالی به تاریخ تمدن بشری نشان می‌دهد که با وجود اختلافات بسیار در آداب و سنن جوامع گوناگون و تغییرات چشمگیر آنها در بستر زمان ازدواج یکی از مراسم منحصر به فردی است که همواره با بشر بوده است. رابطه زناشویی هسته مرکزی نظام خانواده است و اختلال در آن به منزله تهدیدی برای بقای خانواده است. نارضایتی زوجها از یکدیگر و از زندگی مشترک پریشانی را در خانواده باعث می‌شود و این امری است که تأثیرات سوء آن بر جامعه خانواده و افراد قابل انکار نیست. در طول نیم قرن امکانات شغلی، سرگرمیها، علایق، شرایط اجتماعی، وضع جسمانی زن و شوهر و بسیاری چیزها عوض می‌شود. لذا زن و شوهر باید آماده این تغییرات باشند و روابط متقابل خودشان را با این تحولات تطبیق دهند (ننایی، ۱۳۸۰). اشتغال بانوان علاوه بر ایجاد اعتماد به نفس و استقلال نسبی مالی، زنان شاغل در بیرون از منزل، از امتیازاتی برخوردارند که باعث می‌شود تا از لحاظ روحی، روانی و عاطفی، در شرایط سلامت مساعدتری، نسبت به زنان شاغل در خانه و زنان خانه‌دار برخوردار گردند (محق

^۱ - Marriage

مناسب تر استفاده می‌کنند، عواطف و احساسات مثبت عمیقتری را تجربه می‌کنند و از سلامت عمومی بالاتری برخوردارند. عدم رضایت از زندگی زناشویی با وضعیت سلامتی ضعیف تر، علائم افسردگی، مشکلات شخصیتی، رفتارهای نامناسب و وضعیت ضعیف اجتماعی همبسته است.

اورجیل و هیتون^۳ (۲۰۰۵)، پژوهشی به روی ۸۶۵ مادر با فرزندان زیر دوازده سال انجام دادند. یافته‌ها همبستگی معناداری بین احترامی که یک زن از همسر خود دریافت می‌کرد و توانایی‌اش را در ابراز عقیده‌اش در منزل و اتحاد زناشویی و در نتیجه رضایت زناشویی نشان می‌دهد، و سطوح بالای رضایت زناشویی در زنانی که به واسطه احترام همسرانشان از عزت نفس بالایی برخوردار بودند یافت شد.

همامسی^۴ (۲۰۰۵)، همبستگی بین باورهای ارتباطی ناکارآمد و روابط زناشویی را در یک نمونه ۱۹۰ نفری از مردان و زنان متأهل ترکیه‌ای نشان می‌دهد.

کوردوا، جی و وارن^۵ (۲۰۰۵)، مهارتمندی عاطفی در ازدواج، صمیمیت با عنوان یک میانجی و واسطه ارتباطی بین مهارتمندی عاطفی و رضایت‌مندی زناشویی را مورد آزمایش قرار دادند، و دریافتند که مهارت‌مندی عاطفی (خصوصاً شناختن و برقراری روابط عاطفی) نقش مهمی در نگهداری و تهنیت‌سازگاری زناشویی دارد، و در فرآیند صمیمیت تأثیرگذار است. در این پژوهش ۹۲ زوج متأهل مورد ارزیابی قرار گرفتند شناختن مهارت‌های عاطفی در این تحقیق، توانایی شناخت عواطف، توانایی ابراز عواطف، همدلی کردن و مدیریت و به معارضه طلبیدن عواطف بوده است که در جهت تثبیت و نگهداری سلامت ازدواج بکار رفته‌اند. این پژوهشگران دریافتند که توانایی شناختن عواطف و توانایی برقراری ارتباطات عاطفی با سازگاری

داماد، (۱۳۷۴). اشتغال زنان در استقلال فردی، اعتماد به نفس و احساس امنیت او تاثیر معنی داری دارد. به تبع آن در نظام خانواده هنجارهای نوین و در تربیت و آموزش کودکان و مناسبات زناشویی به تقویت هیجانات مثبت و آگاهانه انجامیده است. اشتغال زنان در جهان تاثیر فراوانی به گسترش نگرش بر منظور برابرسازی فرصتها و رفع تبعیض داشته است. در کشور ما نقش زن در تولید اخلاق اجتماعی حدود یک قرن سابقه دارد که همگام با مشارکت آنان در انقلاب مشروطه و پشتیبانی از قانون اساسی به تدریج رویکردی جدی است (ستوده، ۱۳۷۶). مزیت کار در خانه آنست که از مزاحمت همکاران، رفت و آمد به محل کار، حضور رئیس و جلسات بیهوده رها هستید. مجبور نیستید کفش بپوشید و هر زمان که دوست داشته باشید می‌توانید کار کنید. این بدان معناست که می‌توانید ساعت هفت و نیم صبح شروع بکار کنید، چند ساعت بعد به دنبال فرزندان به مدرسه بروید یا مسابقه او را تماشا کنید و دقت کافی برای کارهای عصر داشته باشید (مقدم، ۱۳۸۸).

برنس^۱ (۲۰۰۴)، به رابطه همسانی مذهبی در زوجین و رضایت زناشویی می‌پردازد. همبستگی معناداری بین ازدواج‌های همسان مذهب و رضایت زناشویی یافت نشد. اما در مورد متغیرهای فراوانی عبارت - و زمان با هم بودن - ارتباط معناداری بدست آمد، دال بر اینکه ازدواج‌های همسان مذهب فراوانی بیشتری در عبارت داشتند تا ازدواج‌های متفاوت مذهب، و فراوانی عبارت، همبستگی معناداری با زمان افزایش با هم بودن داشت که با افزایش رضایت زناشویی همبستگی بالایی را نشان می‌داد.

مالتبی^۲ و همکاران (۲۰۰۴)، دریافتند افرادی که رضایت از زندگی بالاتری دارند، از سبک‌های مقابله‌ای مؤثر و

³ - Orgill & Heaton

⁴ - Hamamci

⁵ - Cordova, gee & Warren

¹ - Brandt

² - Maltby

نظر میزان رضایت شغلی در سطح $p < 0/05$ تفاوت معنی داری وجود نداشت.

زنان خانه دار، زنانی که با مفهوم سنتی به شغل خانه دار مشغولند، آنها شاید به فعالیت های متنوع علمی فرهنگی نظیر شرکت در کلاس های آموزشی و هنری در جهت بالا بردن مهارت های فردی خود هستند و یا در گروه های دوستی در فعالیت های متنوع اجتماعی شرکت می کنند، اما نسبت به گروه اول، زمان بیشتری را در خانه صرف می کنند و دستمزد هم از بیرون از خانه دریافت نمی کنند (ایزدی، ۱۳۸۵). هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه رضایت زناشویی و سلامت روان زنان شاغل در کارگاه بسته بندی خرما و خانه دار شهرستان شادگان است.

فرضیه های پژوهش

- ۱- بین سلامت روان زنان شاغل و خانه دار ارتباط معنی داری وجود دارد.
- ۲- بین سلامت روان و رضایت زناشویی زنان شاغل ارتباط معنی داری وجود دارد.
- ۳- بین سلامت روان و رضایت زناشویی زنان خانه دار ارتباط معنی داری وجود دارد.

روش پژوهش

نمونه مورد بررسی در این پژوهش تعداد ۸۰ زن متأهل شهرستان شادگان بود و نحوه انتخاب آنها به این طریق بود، که تعداد ۴۰ نفر از زنان شاغل در کارگاه بسته بندی خرما به صورت تصادفی ساده ولی برای تعیین نمونه زنان متأهل خانه دار تعداد ۴۰ نفر به صورت تصادفی در دسترس انتخاب شدند و پرسشنامه ها در اختیار دو گروه قرار گرفته و نحوه تکمیل پرسشنامه توسط محقق برای آنها توضیح داده شد و از آنها خواسته شد که پرسشنامه ها را با توجه به ویژگی های خود تکمیل کنند و پس از تکمیل پرسشنامه ها توسط اعضای نمونه، پرسشنامه ها جمع آوری و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. در این پژوهش برای اندازه گیری متغیرهای مورد نظر از ابزارهای زیر استفاده شده است.

خود و شخص مقابل در ازدواج همبستگی دارد. علاوه بر آن، احساس صمیمیت نقش واسطه را بین مهارت مندی عاطفی و سازگاری زناشویی در میان زنان، و شوهران دارا بوده است.

الیس^۱ (۲۰۰۷)، در طی مطالعه ای رابطه متقابل را بین رضایت زناشویی و مشکلات سلامتی نشان داده است. ممکن است نقصان در سلامتی با کاهش کیفیت زناشویی رابطه داشته باشد. به عبارتی کیفیت زناشویی برای همسری که سالم است قوی تر می باشد. روحی زاده (۱۳۸۵)، در پژوهشی با هدف بررسی خشنودی شغلی و رضایت زناشویی زنان شاغل در آموزش و پرورش رامهرمز به این یافته ها دست یافت که بین رضایت شغلی و رضایت زناشویی کارکنان زن رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد و با افزایش رضایت شغلی، رضایت از مؤلفه های زناشویی (مسائل شخصیتی، ارتباط زناشویی، اوقات فراغت، روابط جنسی، فرزندپروری، روابط خانوادگی و دوستان، جهت گیری مذهبی) افزایش می یابد. ولی بین مؤلفه های زناشویی (رضایت از حل تعارض و رضایت از مدیریت مالی) و رضایت شغلی کارکنان زن رابطه معنی داری مشاهده نگردید. زندی پور (۱۳۸۸)، در این پژوهش به منظور بررسی رابطه بین رضایت زناشویی و رضایت شغلی در کارکنان شرکت آب و فاضلاب استان تهران در سال ۱۳۸۸ صورت پذیرفت. جامعه پژوهش کلیه کارکنان شاغل و متأهل شرکت آب و فاضلاب استان تهران بود یافته ها نشان داد که بین رضایت زناشویی و رضایت شغلی در سطح $p < 0/05$ رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($r = 0/42$) هم چنین بین زنان و مردان از نظر میزان رضایت زناشویی تفاوت معنی داری در سطح $p < 0/05$ مشاهده شد. مردان از رضایتمندی زناشویی بیشتری برخوردار بودند. ولی بین زنان و مردان از

^۱ - Ellis

۱- پرسشنامه رضایت زناشویی اینریچ^۱

در این پژوهش برای اندازه‌گیری رضایت زناشویی از پرسشنامه رضایت زناشویی اینریچ استفاده شد. السون^۲ و همکاران در سال ۱۹۸۹ برای ارزیابی زمینه‌های بالقوه مشکل‌زا یا شناسایی عوامل قوت و پربار رابطه زناشویی «پرسشنامه پربارسازی و تقویت رابطه زناشویی اینریچ^۳» را تهیه کردند.

مقیاس اینریچ خلاصه شده عبارت پربار سازی و تقویت رابطه، ارتباط و رضایت خاطر می‌باشد. این مقیاس در ابتدا برای توصیف پویایی‌های ازدواج، جهت پژوهش توسط السون ایجاد شد. اما اندک زمانی نگذشت که به عنوان یک ابزار تشخیصی، برای زوج‌های متأهلی که به دنبال مشاوره ازدواج و غنی‌سازی آن بودند به کار گرفته شد (السون، ۱۹۸۹).

نسخه اصلی آزمون دارای ۱۱۵ سؤال است که شامل ابعاد و موضوعات شخصیتی، ارتباطات، حل تعارض، مسایل مالی، اوقات فراغت، روابط جنسی، تربیت فرزند، ارتباط با خانواده اصلی و دوستان، نقش‌های همسری و جهت‌گیری مذهبی و معنوی می‌باشد. با توجه به طولانی بودن سؤالات مقیاس، فرم‌های متعددی از آن استخراج شده است. فرم اصلی با توجه به زیاد بودن سؤالات پرسشنامه موجب خستگی آزمودنی‌ها می‌شد. سلیمانیان (۱۳۷۶) فرم کوتاهی از این پرسشنامه را تهیه کرد که ۴۷ سوال دارد.

السون از این پرسشنامه، برای بررسی رضایت زناشویی استفاده نموده و معتقد است که این مقیاس، مربوط می‌شود به تغییراتی که در طول دوره حیات آدمی رخ می‌دهد و همچنین در این خصوص به تغییراتی که در خانواده بوجود می‌آید، حساس است. هر یک از موضوع‌های این پرسشنامه، در ارتباط با یکی از زمینه‌های مهم است.

ارزیابی این زمینه‌ها در درون یک رابطه زناشویی، می‌تواند مشکلات بالقوه زوجها را توصیف کند یا می‌تواند زمینه‌های نیرومندی و تقویت آنها را مشخص نماید. این ابزار همچنین می‌تواند به عنوان یک ابزار تشخیصی برای زوج‌هایی که در جستجوی مشاوره زناشویی و به دنبال تقویت رابطه زناشویی خود هستند، استفاده شود.

خرده مقیاس‌ها:

۱- رضایت زناشویی^۴: این مقیاس، رضایت و انطباق افراد با ۱۰ جنبه روابط زناشویی را اندازه‌گیری می‌کند. موضوعات شخصیتی^۵: این مقیاس، درک شخص از رفتارها و ویژگی‌های همسرش و سطح رضایت یا عدم رضایت او از این موضوعات را ارزیابی می‌کند. نمره پایین، نشان دهنده سطح پایین پذیرش یا فقدان راحتی با شخصیت و رفتار همسر است و نمره بالا، نشان دهنده سازگاری و رضایت نسبت به شخصیت همسر است.

۲- ارتباط زناشویی^۶: این مقیاس، احساسات، اعتقادات و نگرش‌های شخص نسبت به میزان و چگونگی روابط زناشویی را می‌سنجد. نمره بالا، نشان دهنده آگاهی زن و شوهر و رضایت از سطح و نوع ارتباط در روابطشان است و نمره پایین، نشان دهنده فقدان رضایت از ارتباط است.

۳- حل تعارض^۷: این مقیاس، نگرش‌ها احساسات و اعتقادات همسر را در به وجود آوردن یا حل تعارض و نیز روش‌های زوجین را در پایان دادن به جر و بحث‌ها، ارزیابی می‌کند. نمره بالا، نشان دهنده نگرش‌های واقع‌گرایانه درباره تعارضات

^۴ - Marital satisfaction

^۵ - Personality issues

^۶ - Marital communication

^۷ - Conflict resolution

^۱ - Enrich

^۲ - Olson

^۳ - Enriching and Nurturing Relationship Issues
Communication and Happiness

می‌کند. نمره بالا، نشان دهنده توافق، در مورد بچه‌دار شدن و تعداد فرزندان و همچنین نشان دهنده درک واقع بینانه از تأثیری است که فرزندان از روابط زناشویی می‌بینند و رضایت از نحوه مشخص شدن نقش‌ها و مسؤولیت‌های والدین است. نمره پایین، نشان دهنده عدم رضایت از تصمیمات مربوط به بچه‌دار شدن، تعداد و تربیت آنها است.

۸- خانواده و دوستان^۵: این مقیاس، احساسات و علایق مربوط به روابط با خویشاوندان و اقوام همسر و دوستان را ارزیابی می‌کند. سؤالات این مقیاس، نشان دهنده نگرش دوستان و همبستگان نسبت به ازدواج و انتظارات مربوط به میزان صرف وقت با دوستان و بستگان است. نمره پایین، نشان دهنده ناسازگاری در روابط فامیلی و دوستان می‌باشد و دلالت بر وجود زمینه‌هایی از تعارض دارد.

۹- نقش‌های مساوات طلبی^۶: این مقیاس، نگرش‌ها، نگرش‌ها، احساسات و اعتقادات فرد را درباره نقش‌های مختلف زناشویی ارزیابی می‌کند. نمره بالا، نشان دهنده ارزش‌های برابر گرایانه است و نمره پایین، نشان دهنده تبعیض جنسیتی در روابط زناشویی و زندگی است. در فرم ۴۷ سؤالی این مقیاس حذف شده است.

۱۰- جهت‌گیری مذهبی^۷: این مقیاس، نگرش‌ها، احساسات و علایق فرد را درباره اعتقادات و اعمال مذهبی در زندگی زناشویی ارزیابی می‌کند. نمره بالا، نشان دهنده این دیدگاه است که مذهب یک بخش مهم در ازدواج و توافق زن و شوهر در زمینه مسایل مذهبی و رفتار معنوی

موجود در روابط زناشویی است و نمره پایین، نشان دهنده عدم رضایت از شیوه حل تعارضات است.

۴- مدیریت مالی^۱: این مقیاس، علایق و نگرش‌های زن و شوهر را در زمینه شیوه اداره و مدیریت مسایل اقتصادی خانواده می‌سنجد. نمره بالا، نشان دهنده رضایت از چگونگی اداره مالی خانواده و نگرش واقع بینانه نسبت به موضوع مالی خانواده است و نمره پایین نشان دهنده وجود نگرانی‌های گوناگون در زمینه اداره مالی خانواده است.

۵- فعالیت‌های اوقات فراغت^۲: این مقیاس، ترجیحات شخصی هر کدام از زوجین را، برای چگونگی گذراندن اوقات فراغت ارزیابی می‌کند. نمره بالا، نشان دهنده سازگاری، انعطاف‌پذیری و توافق درباره نحوه گذراندن اوقات فراغت است و نمره پایین، نشان دهنده ناراضی‌تی از چگونگی گذراندن اوقات فراغت در روابط زن و شوهر است.

۶- روابط جنسی^۳: این مقیاس، احساسات و نگرانی‌های خود را درباره روابط جنسی و صمیمیت عاطفی با همسر ارزیابی می‌کند. مواد این مقیاس، منعکس‌کننده میزان رضایت از ابزار صمیمیت و نگرش مثبت درباره مسایل جنسی در روابط زناشویی یا توافق درباره تصمیمات مربوط به حاملگی است.

۷- ازدواج و فرزندان^۴: این مقیاس، نگرش‌ها و احساسات شخصی را درباره داشتن فرزند، توافق در مورد تعداد و نحوه تربیت فرزندان ارزیابی

¹- Financial management

²- Leisure activities

³- Sexual relationship

⁴- Marriage and children

⁵- Family and friend

⁶- Equalitarian roles

⁷- Religious orientation

ناسازگار) از طریق این مقیاس ۸۵ تا ۹۵ درصد دقت و صحت دارد.

وادسپای^۱ (به نقل از پویا منش، ۱۳۸۷) در زمینه روایی و اعتبار آزمون تحقیقات گسترده‌ای انجام داده است. خلاصه نتایج حاصل از پژوهش‌های وی به شرح زیر است:

میزان اعتبار آزمون به روش آزمون و آزمون مجدد بین ۰/۶۵ تا ۰/۹۴، میزان همسانی درونی بر اساس آلفای کرونباخ ۰/۶۹ تا ۰/۹۷ و میزان توانایی تمیز و طبقه بندی ۰/۹۰ درصد است. در بررسی روایی مقیاس اینریچ با مقیاس جو خانواده (FCS) و مقیاس سازگاری زوجین (DAS) مقایسه شد. علاوه بر آن، مقایسه بررسی‌های انجام شده توسط این مقیاس بین زوجین خوشبخت و پایدار و طلاق گرفته و در حال طلاق، روایی این مقیاس را تأیید کردند. در بررسی اعتبار هر یک از ابعاد ده گانه مقیاس، ملاحظه شد. میزان آلفا بین ۰/۶۹ تا ۰/۹۷ و میزان همبستگی بین آزمون و آزمون مجدد در فاصله ۴ هفته بین گروه‌های جنسی (مرد و زن) تفاوت معنی‌داری وجود نداشت ولی در مقایسه با سه گروه زوجین حامله، معمولی و در حال مشاوره، بین دو گروه مردان و زنان در ابعاد ارتباط، روابط جنسی و تربیت کودکان تفاوت دیده شد.

ضمن پژوهشی، تفاوت‌های موجود بین مردان و زنان در ابعاد مختلف سازگاری زناشویی که در آن از مقیاس اینریچ استفاده شده، بررسی گردیده است. نتایج نشان داده است که بین مردان و زنان در دو جنبه مسایل جنسی و تفریح یا اوقات فراغت تفاوت معنی‌داری وجود دارد. هر دو جنبه ذکر شده به نوعی مربوط به مقیاس صمیمیت می‌باشد. در تجزیه و تحلیل صمیمیت، ملاحظه شد که بین زن و مرد در صمیمیت تجربه شده و در صمیمیت مورد تمایل، همبستگی مثبتی وجود دارد. هر چند صمیمیت محدود به رابطه زناشویی نیست ولی بیشتر افراد برای کسب

است و نمره پایین، نشان دهنده بی‌اهمیت دانستن نقش مذهب در ازدواج و روابط زناشویی است.

اعتبار و روایی پرسشنامه رضایت زناشویی

السون و دیگران (۱۹۹۸) اعتبار فرم اخیر را با استفاده از روش ضریب آلفا ۰/۹۲ گزارش کرده‌اند. در کشور ما اولین بار سلمانیان و نوایی نژاد (۱۳۷۶)، همبستگی درونی آزمون را برای فرم بلند ۰/۹۳ و برای فرم کوتاه ۰/۹۵ محاسبه و گزارش کرده است. در یک پژوهش مهدویان (۱۳۷۶) در کار روی اعتبار آزمون با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و با روش بازآزمایی، به فاصله یک هفته (برای مردان ۰/۹۳۷ و برای زنان ۰/۹۴۴) و برای مردان و زنان (۰/۹۴) بدست آوردند. این ضرایب برای خرده مقیاس‌های هدف‌گزینی، رضایت زناشویی، مسایل شخصیتی، ارتباط، حل تعارض، مدیریت مالی، فعالیت‌های اوقات فراغت، رابطه جنسی، فرزندان و فرزند پروری، خانواده و دوستان، نقش‌های مساوات طلبی و جهت‌گیری مذهبی گروه زنان و مردان به ترتیب عبارت بودند از:

۰/۷۲ ، ۰/۸۵ ، ۰/۷۶ ، ۰/۷۶ ، ۰/۸۱ ، ۰/۶۳ ، ۰/۶۹ ، ۰/۸۷ ، ۰/۶۹ ، ۰/۶۲ و ۰/۷۳ و ضریب آلفای ۴۸ سؤالی پرسشنامه در پژوهش میرخشتی ۰/۹۲ بدست آمده است.

همچنین ضریب همبستگی پرسشنامه با مقیاس‌های رضایت خانوادگی از ۰/۴۱ تا ۰/۶۰ و با مقیاس‌های رضایت زندگی از ۰/۳۲ تا ۰/۴۱ می‌باشد. کلیه خرده مقیاس‌های پرسشنامه اینریچ زوج‌های ناسازگار و سازگار را متمایز می‌کنند و این نشان می‌دهد که این پرسشنامه از روایی ملاک خوبی برخوردار است (عامری، ۱۳۸۱). فوورس و السون (۱۹۸۹) در یک کار پژوهش میزان اعتبار و کاربرد کلینیکی پرسشنامه اینریچ را مورد بررسی قرار دادند. آنان تعداد ۵۰۳۹ زوج را بصورت تصادفی مقطعی انتخاب کرده و مقیاس چندوجهی اینریچ را بکار بردند. بررسی نشان داد که توانایی تمیز زوجین خوشبخت از زوجین غیرخوشبخت

1 - Vadesbay

صمیمیت ازدواج می‌کنند (اسکافر و السون، ۱۹۸۱، به نقل در گرینی، ۲۰۰۱).

السون از این آزمون برای بررسی رضایت زناشویی استفاده نموده است. او معتقد است که این مقیاس به تغییراتی که در خانواده بوجود می‌آید حساس است. این سیاهه در زمینه‌های ارزیابی مشکلات بالقوه زوجین، ارزیابی ظرفیت‌ها و قوت‌های رشد آنها و تشخیص میزان تغییر و بهبودی زناشویی زوجین در فرایند مشاوره زناشویی کاربرد دارد.

۲- پرسشنامه سلامت روان SCL-25

این مقیاس فرم کوتاه شده نسخه تجدید نظر شده فهرست ۹۰ نشانه ای یعنی SCL-90-R^۱ می باشد که توسط نجاریان و داودی (۱۳۸۰) تهیه گردید. SCL-90-R یک ابزار خود گزارشی رایج برای سنجش آسیب شناسی روانی است. این ابزار اختصاصی برای سنجش آن دسته ناراحتی های جسمی و روانی ساخته شده که آزمودنی اخیراً تجربه نموده‌اند. نسخه اولیه فهرست ۹۰ نشانه‌ای یعنی SCL-90 با استفاده از ماده های اصلی فهرست نشانه و اضافه کردن ماده های جدید پرسشنامه مذکور و همچنین ایجاد تغییرات در شیوه درجه بندی و روش اجرا توسط دراکتیس، لیپمن و کاوی (به نقل از جوهری نیا، ۱۳۸۵) ساخته شد بر اساس تجارب بالینی و نتایج تحلیل های روان سنجی که روی SCL-90 انجام گردید، اصطلاحاتی در آن اعمال و SCL-90-R نامیده شد (نجاریان و داودی، ۱۳۸۰).

نجاریان و داوی (۱۳۸۰) بر اساس پرسشنامه SCL-90-R، SCL-25 را یک ابزار تک عاملی می باشد، تهیه کردند. این پرسشنامه نیز یک ابزار خود گزارشی برای سنجش آسیب شناسی روانی عمومی می باشد. این مقیاس شامل ۲۵ ماده می باشد که سنجش آسیب شناسی روانی عمومی می‌باشد.

اعتبار و روایی پرسشنامه سلامت روان اعتبار: جهت بررسی اعتبار این آزمون مطالعاتی صورت گرفته (داوودی و نجاریان، ۱۳۸۰) در این مطالعه، همبستگی SCL-25 با پرسشنامه اضطراب عمومی ANQ برابر ۰/۶۹ با پرسشنامه افسردگی که برابر ۰/۴۹ با مقیاس کمال گرایی اهواز برابر ۰/۶۶ و با مقیاس سر سختی برابر ۰/۵۶ گزارش شده است که همگی در سطح ۰/۰۱ معنی دار می باشد همچنین همبستگی بین این پرسشنامه SCL-90 برابر ۰/۹۷ گزارش شده است.

روایی: در مطالعه نجاریان و داودی (۱۳۸۰) ضرایب پایایی SCL-25 به شیوه باز آزمایی ۰/۷۸ و از طریق محاسبه همسانی درونی ۰/۹۷ گزارش شده است. در پژوهش بوری (۱۳۸۶) نیز ضرایب پایایی این پرسشنامه به روشهای آلفای کرونباخ و تصنیف محاسبه گردیده که به ترتیب برابر ۰/۹۳ و ۰/۸۸ به دست آمده که بیانگر پایایی خوب این آزمون است.

طرح پژوهش

طرح پژوهش حاضر از نوع علی مقایسه ای می باشد که یکی از انواع روش های تحقیق توصیفی (غیر آزمایشی) که در این تحقیق رابطه میان رضایت زناشویی و سلامت روان زنان شاغل و خانه دار مورد مقایسه و تحلیل قرار گرفته است.

یافته های پژوهش

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه رضایت زناشویی و سلامت روان زنان شاغل در کارگاه بسته بندی خرما و خانه دار شهرستان شادگان است. پس از محاسبه میانگین و انحراف معیار متغیرهای مورد مطالعه، با استفاده از روش آماری (T) داده‌های پژوهش مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

۱- بین سلامت روان زنان شاغل و خانه دار تفاوت معنی داری وجود دارد.

^۱- Symptoms checklist – 90 – Revised (SCL-90-R)

یافته‌ها

۲- بین سلامت روان و رضایت زناشویی زنان شاغل تفاوت

معنی داری وجود دارد.

برای بررسی فرضیه‌های فوق آزمون (T) بین متغیرهای پژوهش نشان داده می‌شود.

۳- بین سلامت روان و رضایت زناشویی زنان خانه‌دار

ارتباط معنی داری وجود دارد.

جدول ۱. آزمون (T) رابطه بین سلامت روان زنان شاغل و خانه‌دار

متغیر مورد آزمون	T	درجه آزادی	سطح معنی‌داری		فاصله اطمینان ۹۵٪
			بالا	پایین	
سلامت روان	۵۰/۴۷	۷۹	۰/۰۰۱	۷۸/۶۵	۷۲/۶۹

با توجه به جدول ۱ نتایج به دست آمده از آزمون T بین سلامت روان زنان شاغل و خانه‌دار در سطح ۰/۰۵ معنی دار است پس فرضیه اول تایید می‌شود بنابراین بین سلامت روان زنان شاغل و خانه‌دار تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

جدول ۲. آزمون (T) رابطه بین سلامت روان و رضایت زناشویی زنان شاغل

متغیر	T	درجه آزادی	سطح معنی‌داری -		فاصله اطمینان ۹۵٪
			بالا	پایین	
سلامت روان	۳۸/۳۸	۳۹	۰/۰۰۱	۱۳۴/۰۳	۱۲۵/۴۶
رضایت زناشویی	۶۱/۱۹	۳۹	۰/۰۰۱	۷۲/۳۷	۶۵/۱۲

با توجه به جدول ۲ نتایج به دست آمده از آزمون T بین سلامت روان و رضایت زناشویی زنان شاغل در سطح ۰/۰۵ معنی دار است پس فرضیه دوم تایید می‌شود بنابراین بین سلامت روان و رضایت زناشویی زنان شاغل تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

جدول ۳. آزمون (T) رابطه بین سلامت روان و رضایت زناشویی زنان خانه‌دار

متغیر	T	درجه آزادی	سطح معنی‌داری		فاصله اطمینان ۹۵٪
			بالا	پایین	
سلامت روان	۴۴/۵۳	۳۹	۰/۰۰۱	۸۶/۳۵	۷۸/۸۴
رضایت زناشویی	۵۴/۶۷	۳۹	۰/۰۰۱	۱۳۷/۱۱	۱۲۷/۳۳

با توجه به جدول ۳ نتایج به دست آمده از آزمون T رابطه بین سلامت روان و رضایت زناشویی زنان خانه‌دار در سطح ۰/۰۵ معنی دار است پس فرضیه سوم تایید می‌شود، بنابراین بین سلامت روان و رضایت زناشویی زنان خانه‌دار تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

بنابراین با توجه به نتایج بدست آمده میزان آزمون به دست آمده بین رضایت زناشویی زنان خانه‌دار برابر (P=0/001 و T=61/19) و زنان شاغل برابر (P=0/001 و T=54/67) می‌باشد. همچنین بین سلامت روان زنان

نتایج حاصل از پژوهش حاضر نشان داد که بین رضایت زناشویی و سلامت روان زنان شاغل در کارگاه‌های بسته بندی خرما و زنان خانه‌دار تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

و سلامت روان بالاتری نسبت به زنان خانه دار دارند. به همین سبب به منظور توجه به آینده وضعیت زنان شاغل و همین طور در نظر گرفتن راه هایی برای بهبود وضعیت رضایت خانوادگی و سلامت روان آنان، کاهش تعارضات ناشی از دوگانگی نقش و ارتقاء سطح بهره وری در سازمان ها به طور کلی دو دیدگاه را می توان در نظر داشت: ۱- دیدگاه کلان، که بر مبنای برنامه ریزی اجتماعی است ۲- دیدگاه خرد، که به گروه ها و روابط اجتماعی بین افراد در سطح فردی می باشد. البته محرز است که با افزایش منابع حمایتی خانواده، سازمان و جامعه تا حد زیادی در ارتقاء سطح سلامت و رضایت زناشویی این گروه از زنان جامعه نقش داشت و از وقوع بسیاری از آسیب های اجتماعی، روانی و جسمی در آنان جلوگیری کرد.

تشکر و قدردانی

از تمامی زنانی که در این پژوهش شرکت نمودند؛ کمال تشکر و قدردانی را دارند.

شاغل و خانه دار برابر ($T=50/47$ و $P<0/001$) می باشد. نتایج حاصل از این پژوهش در زمینه رضایت زناشویی با یافته های صادق مقدم و همکارانش (۱۳۸۵)، متولی و همکارانش (۱۳۸۸)، و ویلیام ساکو (۱۹۹۹) همخوانی دارد اما با یافته های سینارکو (۱۹۹۹) و عطاری (۱۳۸۲) همخوانی وجود ندارد.

در زمینه سلامت روان نتایج حاصل از این پژوهش نیز با یافته های حدادی و همکاران (۱۳۸۸) و سپهرمنش (۱۳۸۷) همخوانی دارد.

در عصر حاضر زنان شاغل طی مراحل مختلف زندگی خانوادگی مجبور هستند که علاوه بر ایفای نقش همسری و ترتیب فرزندان به فعالیت کاری نیز مشغول هستند و در عین حال تغییرات خلقی زنان، همسران و فرزندان آنان در محیط خانواده و فشار کار و کارفرمایان در محل کار و مشکلاتی که برای آن ها پیش می آیند حال آنکه رضایت زناشویی به عنوان یکی از شاخص های سلامت روان به حساب می آید که از عوامل موثر بر آن اشتغال و صمیمیت زوجین می باشد که در جوامع مختلف متفاوت بوده و متأثر از عوامل فردی و اجتماعی جامعه است. زنان یکی از گروه های حساس بهداشتی بوده که نسبت به مردان در خطر بالاتری برای اکثر اختلالات روانی هستند. سلامت روان زنان، سلامت خانواده و متعاقباً سلامت جامعه را تضمین می کند (سپهرمنش، ۱۳۸۷). ازدواج مهم ترین تصمیم در زندگی محسوب می شود و حدود ۹۵٪ از افراد در برهه ای از زمان ازدواج می کنند. در طول زندگی مشترک، متغیرهای گوناگونی بر نحوه ی ارتباط زوجین با یکدیگر تأثیر می گذارد. این متغیرها رضایت یا عدم رضایت زن و شوهر را از روابط زناشویی به همراه دارند (صادق مقدم، ۱۳۸۷). به طور کلی یافته های این پژوهش نشان داده اند که اشتغال می تواند عامل مؤثری در رضایت زناشویی و سلامت روان زنان می باشد یعنی زنانی که مشغول به کار هستند از میزان رضایت زناشویی

- لطیفی، زهره. «بررسی تأثیر شاغل بودن بانوان بر ویژگی‌های روانی آنان در پرسشنامه SCL-۹۰» پایان‌نامه دوره کارشناسی ارشد، رشته روانشناسی عمومی، دانشگاه اصفهان، ۱۳۷۷.
- مجله فرهنگ توسعه، اسفندماه (۱۳۷۶). ص ۶۱، (به نقل از دکتر سید مصطفی محقق داماد)
- نجاریان، بهمن؛ داودی. «ایران، ساخت و اعتبار روایی ۲۵-scl (فرم کوتاه شده ۹۰-scl)». روانشناسی، شماره ۱۸، ۱۳۸۰. ص ۱۴۹-۱۳۶.

References:

- Cordova, J ; Gee , CH. B ; Warren , L.Z. (2005). Emotional skillfulness in marriage; Intimacy as a mediator of the relationship between emotional skillfulness and marital satisfaction. *Journal of social & clinical psychology*
- Hamamci, Z. (2005). Dysfunctional relationship beliefs in marital Satisfaction and adjustment. *Social Behavior & personality : An International Journal*.
- Klein, Renate C.A (ed) (1998) *Multidisciplinary perspective on family violence*, London and New York: Routledge.

منابع:

- احمدزاده، ا (۱۳۸۴). بررسی رابطه میان رضایت زناشویی و سلامت روان در بین دبیران زن و مرد شاغل در مقطع متوسطه دبیرستان های شهر تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، گروه مشاور. دانشگاه تربیت معلم تهران.
- بنائیان، ش. پروین، ن. کاظمیان، ا (۱۳۸۴). بررسی ارتباط سلامت روان و رضایت زناشویی زنان متأهل. مجله علمی دانشکده پرستاری و مامایی همدان. صفحه ۵۲.
- ثنائی، باقر (۱۳۷۹). مقیاس‌های سنجش خانواده و ازدواج. انتشارات بعثت.
- روحی زاده، س (۱۳۸۵). بررسی رابطه رضایت شغلی با رضایت زناشویی در بین پرسنل زن متأهل آموزش و پرورش شهرستان رامهرمز. پایان نامه کارشناسی ارشد. گروه مشاوره دانشگاه علوم و تحقیقات اهواز.
- زارعی زاده، ا (۱۳۸۵). بررسی میزان رضایت زناشویی و سلامت روان زنان شاغل و غیرشاغل با سابقه ۵ و ۱۰ و ۱۵ سال ازدواج شهر بندرعباس. چکیده مقالات سومین کنگره ملی آسیب شناسی خانواده اردیبهشت ۱۳۸۷. دانشگاه شهید بهشتی تهران.
- زندی پور، طیبه (۱۳۸۸). مقاله "بررسی رابطه رضایت زناشویی و رضایت شغلی در کارکنان شرکت آب و فاضلاب استان تهران"، مجله: مشاوره شغلی و سازمانی / سال سوم / شماره ۷ / تابستان ۱۳۹۰.
- ستوده، امید رضا (۱۳۷۳)، پا به پای آفتاب: گفته‌ها و ناگفته‌ها از زندگی امام خمینی، تهران: نشر پنجره.
- ستوده، هدایت الله (۱۳۷۶). آسیب شناسی اجتماعی. انتشارات آوای ندر.
- سلیمانیان، علی (۱۳۷۶). بررسی رابطه‌ی بین تفکرات غیر منطقی (براساس رویکرد شناختی) با نارضایتی زناشویی در دانشجو معلمان و متأهل دانشگاه آزاد اسلامی شهرستان بجنورد. پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم، دانشکده علوم تربیتی.
- فراست، زهرا (۱۳۸۸). بررسی و مقایسه منبع کنترل و رضایت زناشویی در بین زنان شاغل (معلم) و خانه دار شهر تهران. دانشگاه تربیت معلم دانشکده روانشناسی.

REVIEW AND COMPARE MARITAL SATISFACTION AND MENTAL HEALTH OF WOMEN WORKING IN THE PACKING WORKSHOP DATES AND HOUSEWIVES CITY SHADEGAN

Majid Naeimavi^{1*}, Heayam Alboali², Gholam Reza Mansouri³

Received: 12 April, 2019 Accepted: 15 June, 2019

Abstract

Background and Objective: The impact that a woman's work and her income have on different aspects of her life is not hidden, especially the effect that this income has on family well-being and marital satisfaction. The purpose of this study was to compare and compare marital satisfaction and mental health of women working in date and housekeeping workshops in Shadegan city.

Materials and Methods: The tools used in this study were Enrich Marital Satisfaction Questionnaire and Scl-25 Mental Health Questionnaire. A simple randomized, community-based sampling method was used to select 40 women working in date packing workshops and 40 housewives who answered two questionnaires and analyzed by t-test. Used for independent and different group. Significance level $p < 0.05$

Results: According to the results of this study, there was a significant difference between marital satisfaction and mental health of women working in date packing and housewives.

Conclusion: Since this study was conducted on employed women, marital satisfaction and mental health among women working in date packing workshops were lower than housewives.

Key Words: Marital Satisfaction, Mental Health, Working Women, Housewives

Address: Ahvaz, Shahid Chamran university

Tel: +98000000

Email: Mnaeimavi87@gmail.com

SOURCE: Journal of Cultural Sociology, 2019: 1(1): 23-34

¹ M.A of Educational Psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz (Corresponding Author)

² Bachelor of Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran.

³ M.A of Education (Educational Technology), Islamic Azad University Electronic Branch